

Príklad:

Pomocou d'Alambertovej formuly nájdite funkciu $u = u(x,t)$ splňujúcu

$$\begin{aligned} u_{tt} - u_{xx} &= f(x) & x \in \mathbb{R}, 0 < t < \infty \\ u(x,0) &= 0 & \forall x \in \mathbb{R} \\ u_t(x,0) &= 0 & \forall x \in \mathbb{R} \end{aligned} \quad \text{kde } f(x) = \begin{cases} 1 & : |x| \leq 1 \\ 0 & : |x| > 1. \end{cases}$$

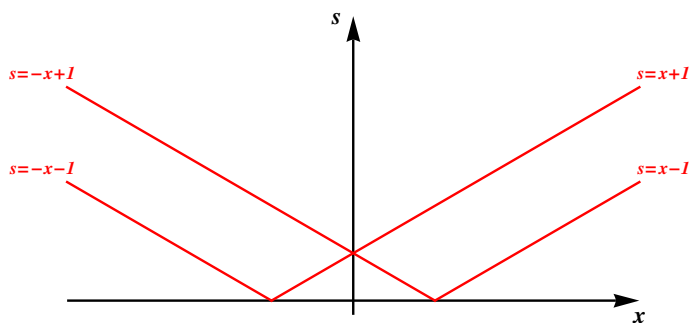
Riešenie:

Z d'Alambertovej formuly vyplýva, že riešenie môžeme hľadať v tvare

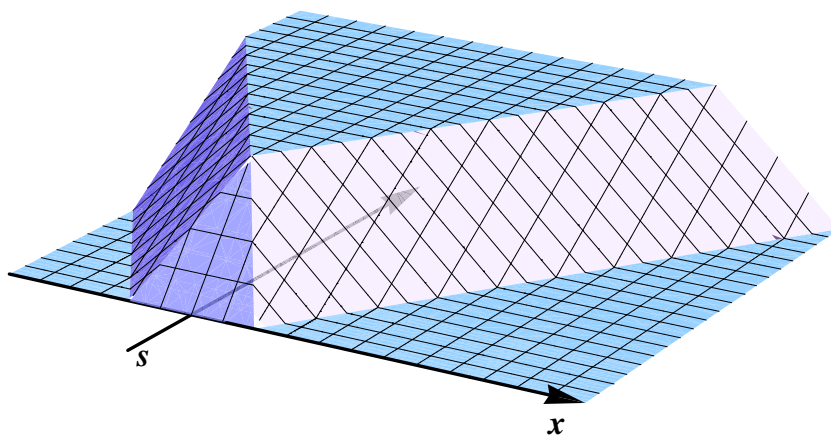
$$u(x,t) = \int_0^t \frac{F(x+s) - F(x-s)}{2} ds \quad \text{kde } F(x) = \begin{cases} 1 & : x > 1 \\ x & : |x| \leq 1 \\ -1 & : x < -1 \end{cases}.$$

Najprv uvažujme funkciu $g(x,s) := \frac{F(x+s) - F(x-s)}{2}$.

Aby sme mohli nakresliť graf funkcie g , jej definičný obor potrebujeme rozdeliť na niekoľko častí (pomocou priamok, ktoré sú na obrázku nižšie vyznačené červenou farbou):

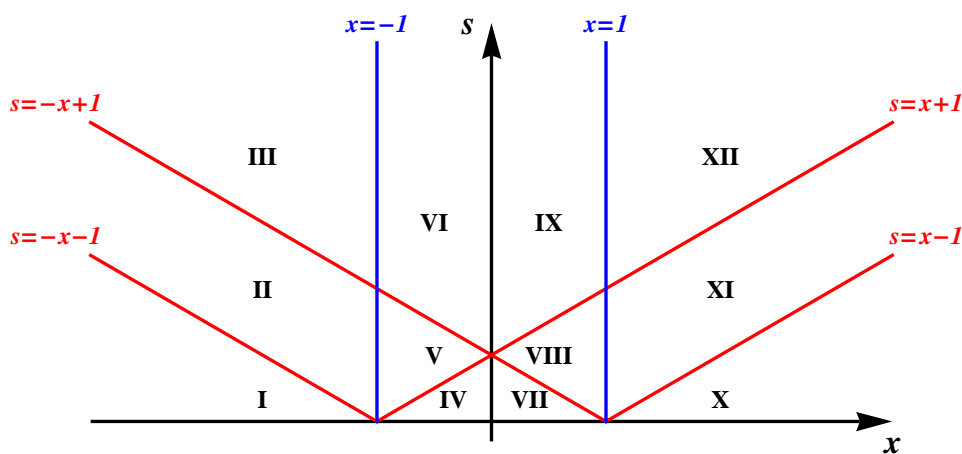

Graf funkcie g je znázornený nižšie, pričom je dobré si uvedomiť, že funkcia g je párna vzhľadom na premennú x :

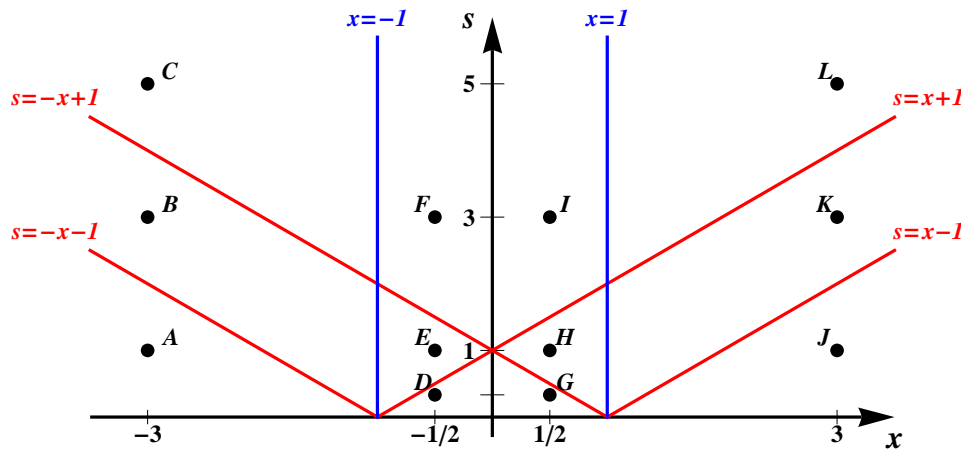

Ale aby sme mohli počítať integrál z tejto funkcie (t.j. $u(x,t) = \int_0^t g(x,s)ds$), definičný obor funkcie g rozdelíme nasledovne:

I.	$0 < s < -x - 1$	$(\Rightarrow x < -1)$	$\Rightarrow g_1(x,s) = 0$
II.	$-x - 1 < s < -x + 1$	$\wedge x \leq -1$	$\Rightarrow g_2(x,s) = \frac{x+s+1}{2}$
III.	$-x + 1 < s$	$\wedge x \leq -1$	$\Rightarrow g_3(x,s) = 1$
IV.	$0 < s < x + 1$	$\wedge -1 < x \leq 0$	$\Rightarrow g_4(x,s) = s$
V.	$x + 1 < s < -x + 1$	$\wedge -1 \leq x \leq 0$	$\Rightarrow g_5(x,s) = \frac{x+s+1}{2}$
VI.	$-x + 1 < s$	$\wedge -1 \leq x \leq 0$	$\Rightarrow g_6(x,s) = 1$
VII.	$0 < s < -x + 1$	$\wedge 0 \leq x < 1$	$\Rightarrow g_7(x,s) = s$
VIII.	$-x + 1 < s < x + 1$	$\wedge 0 \leq x \leq 1$	$\Rightarrow g_8(x,s) = \frac{1-x+s}{2}$
IX.	$x + 1 < s$	$\wedge 0 \leq x \leq 1$	$\Rightarrow g_9(x,s) = 1$
X.	$0 < s < x - 1$	$(\Rightarrow 1 < x)$	$\Rightarrow g_{10}(x,s) = 0$
XI.	$x - 1 < s < x + 1$	$\wedge 1 \leq x$	$\Rightarrow g_{11}(x,s) = \frac{1-x+s}{2}$
XII.	$x + 1 < s$	$\wedge 1 \leq x$	$\Rightarrow g_{12}(x,s) = 1$

Výpočet integrálu funkcie g od $s = 0$ po $s = t$ rozdelíme na základe toho, v ktorej oblasti sa nachádza bod (x, t) , t.j. napr. $A \in I, B \in II, \dots, L \in XIII$:

- I.
$$u(x, t) = \int_0^t g(x, s) ds = \int_0^t g_1(x, s) ds = 0$$
- II.
$$u(x, t) = \int_0^t g(x, s) ds = \int_0^{-x-1} g_1(x, s) ds + \int_{-x-1}^t g_2(x, s) ds = \frac{t}{2} + \frac{xt}{2} + \frac{t^2}{4} + \frac{(x+1)^2}{4}$$
- III.
$$u(x, t) = \int_0^t g(x, s) ds = \int_0^{-x-1} g_1(x, s) ds + \int_{-x-1}^{-x+1} g_2(x, s) ds + \int_{-x+1}^t g_3(x, s) ds = t + x$$
- IV.
$$u(x, t) = \int_0^t g(x, s) ds = \int_0^t g_4(x, s) ds = \frac{t^2}{2}$$
- V.
$$u(x, t) = \int_0^t g(x, s) ds = \int_0^{x+1} g_4(x, s) ds + \int_{x+1}^t g_5(x, s) ds = \frac{t}{2} + \frac{xt}{2} + \frac{t^2}{4} - \frac{(x+1)^2}{4}$$
- VI.
$$u(x, t) = \int_0^t g(x, s) ds = \int_0^{x+1} g_4(x, s) ds + \int_{x+1}^{-x+1} g_5(x, s) ds + \int_{-x+1}^t g_6(x, s) ds = t - \frac{x^2 + 1}{2}$$
- VII.
$$u(x, t) = \int_0^t g(x, s) ds = \int_0^t g_7(x, s) ds = \frac{t^2}{2}$$
- VIII.
$$u(x, t) = \int_0^t g(x, s) ds = \int_0^{-x+1} g_7(x, s) ds + \int_{-x+1}^t g_8(x, s) ds = \frac{t}{2} - \frac{xt}{2} + \frac{t^2}{4} - \frac{(-x+1)^2}{4}$$

$$\text{IX.} \quad u(x,t) = \int_0^t g(x,s) ds = \int_0^{-x+1} g_7(x,s) ds + \int_{-x+1}^{x+1} g_8(x,s) ds + \int_{x+1}^t g_9(x,s) ds = t - \frac{x^2+1}{2}$$

$$\text{X.} \quad u(x,t) = \int_0^t g(x,s) ds = \int_0^t g_{10}(x,s) ds = 0$$

$$\text{XI.} \quad u(x,t) = \int_0^t g(x,s) ds = \int_0^{x-1} g_{10}(x,s) ds + \int_{x-1}^t g_{11}(x,s) ds = \frac{t}{2} - \frac{xt}{2} + \frac{t^2}{4} + \frac{(-x+1)^2}{4}$$

$$\text{XII.} \quad u(x,t) = \int_0^t g(x,s) ds = \int_0^{x-1} g_{10}(x,s) ds + \int_{x-1}^{x+1} g_{11}(x,s) ds + \int_{x+1}^t g_{12}(x,s) ds = t - x$$

Výpočet by bolo možné skrátit', ak využijeme párnosť funkcie g vzhľadom na premennú x .

